

Särskilt yttrande – Granskning av budget- och ekonomistyrningsprocessen med fokus på hälso- och sjukvård

Den genomförda revisionsgranskningen visar på återkommande brister i styrning, ekonomisk uppföljning och genomförandeförmåga inom hälso- och sjukvården. Granskningen indikerar starkt att nuvarande budget- och ekonomistyrningsprocess inte ger tillräckliga förutsättningar för tydlig styrning, effektiv uppföljning och långsiktigt hållbar ekonomisk kontroll.

Särskilt allvarligt är att flera av de brister som identifieras inte framstår som isolerade händelser utan som återkommande mönster över tid. När revisionskritik återkommer inom närliggande områden finns anledning att rikta fokus mot styrsystemets samlade funktion snarare än enskilda avvikelser eller tillfälliga omständigheter.

En väl fungerande styrning förutsätter en tydlig koppling mellan politiska beslut, budgetprocess, verksamhetsplanering, genomförande och uppföljning. När dessa delar inte fungerar sammanhållet uppstår risk för att politiska ambitioner försvagas i genomförandet, att ekonomiska risker identifieras för sent och att ansvarsfördelningen blir otydlig.

Regionstyrelsen har ett särskilt ansvar för regionens samlade ledning, styrning och uppsikt. Mot denna bakgrund bedöms det angeläget att regionstyrelsen stärker sitt arbete med att systematiskt analysera bakomliggande orsaker till återkommande revisionskritik samt säkerställer att identifierade brister omsätts i konkreta förbättringsåtgärder.

En samlad analys av återkommande revisionskritik, stärkt uppföljning samt tydligare koppling mellan beslut, genomförande och åiterrapportering är nödvändiga förutsättningar för att stärka styrförmågan och säkerställa en mer robust ekonomisk styrning.

Mot denna bakgrund bedöms det vara angeläget att regionstyrelsen:

- stärker den samlade analysen av återkommande revisionskritik och dess bakomliggande orsaker,
- utvecklar styrkedjan mellan politiska beslut, budget, verksamhetsplanering och genomförande,
- stärker uppsiktsfunktionen genom förbättrad återkoppling och tidigare identifiering av risker, samt
- säkerställer att styrsystemet i högre grad stödjer genomförande, ansvarstagande och lärande.

Detta är en viktig förutsättning för att skapa en mer långsiktigt hållbar styrning där ekonomi, verksamhet och kvalitet kan följas upp och utvecklas på ett mer sammanhållet sätt.

Övergripande har budgetprocessen även präglats av brister i transparens, tillgång till underlag och tydlighet i beslutsprocessen. Oppositionen har inte löpande fått tillgång till tabellverk, ekonomiska beräkningar eller fullständiga underlag utan särskilda efterfrågningar, vilket försvårar möjligheterna till analys, granskning och välgrundade ställningstaganden. Därtill saknas öppen redovisning av i vilken omfattning nämndernas budgetäskanden har beaktats eller prioriterats i den samlade budgetberedningen.

Vidare saknas tillräckliga konsekvensanalyser och alternativa scenarier kopplade till budgetförslag. När olika handlingsvägar och deras effekter på verksamhet, ekonomi och måluppfyllelse inte synliggörs minskar möjligheterna att fatta långsiktigt hållbara beslut. En väl

fungerande budgetprocess förutsätter transparens, spårbarhet och tillgång till relevanta beslutsunderlag i alla delar av processen. När dessa förutsättningar brister försvagas såväl styrförmågan, den demokratiska insynen som kvaliteten i beslutsfattandet.

Gävle 2026-06-01

Marie-Louise Dangardt

Ulla Andersson

Magnus Svensson